

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА МАРКЕТИНГУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

Тетяна КНЯЗЄВА

“ _____ ” _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯВСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ЗДОБУВАЧА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 075 «МАРКЕТИНГ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МАРКЕТИНГ»

Тема: «Дослідження конкурентоспроможності підприємства на ринку сільськогосподарської техніки»

Виконавець: Овдін Глєб Романович

Керівник: к.е.н., доцент Сібрук Віктор Леонідович

Нормоконтролер: асистент Созинова Ірина Валентинівна

КИЇВ 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра маркетингу

Спеціальність: 075 «Маркетинг»

Освітньо-професійна програма «Маркетинг»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач випускової кафедри

_____ Тетяна КНЯЗЄВА

“ _____ ” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Овдіна Глеба Романовича

1. Тема роботи «Дослідження конкурентоспроможності підприємства на ринку сільськогосподарської техніки» затверджена наказом ректора від 30.03.2023 року № 433/ст
2. Термін виконання роботи: з 22.05.2023 року по 25.06.2023 року
3. Вихідні дані роботи: статистичні дані, наукова та навчально-методична література, періодичні видання, законодавчі й нормативні акти України, електронні інформаційні джерела, фінансова звітність підприємства за 2021-2022 рр.
4. Зміст пояснювальної записки: вступ; теоретичні аспекти конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств; дослідження конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп»; висновки.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: логотип компанії «АІКо Груп»; організаційна структура компанії; аналіз асортименту компанії; звіт про фінансові результати діяльності компанії за 2021-2022 рр.; сегментація ринку, на якому працює компанія, матриця БКГ, SWOT-аналіз компанії, STER-аналіз компанії, логотипи компаній-конкурентів («АМАКО Україна», «Агротек», «Техноторг»), багатокутник конкурентоспроможності.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	22.05.2023	
2.	Збір та обробка статистичної інформації	23.05.2023-24.05.2023	
3.	Вивчення стану проблем, опрацювання джерел	25.05.2023-26.05.2023	
4.	Написання теоретичної частини	27.05.2023-29.05.2023	
5.	Написання аналітичної частини	30.05.2023-02.06.2023	
6.	Написання вступу та висновків	03.06.2023-04.06.2023	
7.	Оформлення пояснювальної записки, наочного та графічного матеріалу, підготовка доповіді	05.06.2023	
8.	Перевірка на плагіат	06.06.2023-07.06.2023	
9.	Проходження нормоконтролю	08.06.2023-11.06.2023	
10.	Передзахист, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	12.06.2023-14.06.2023	

7. Дата видачі завдання 22.05.2023 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Віктор СІБРУК

Завдання прийняв до виконання _____ Глеб ОВДІН

АНОТАЦІЯ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Дослідження конкурентоспроможності підприємства на ринку сільськогосподарської техніки» містить 86 с., 14 рис., 12 табл., 54 літературних джерел.

КОНКУРЕНЦІЯ, КОМПАНІЯ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ПІДПРИЄМСТВА, РИНОК, СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ, ТЕХНІКИ, ЛІЗИНГ, АНАЛІЗ, ДОСЛІДЖЕННЯ.

Об'єктом дослідження є діяльність компанії ТОВ «АІКо Груп». Предметом дослідження є дослідження конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп».

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп» на ринку сільськогосподарської техніки.

Методи дослідження включають в себе дослідження факторів макросередовища підприємства (PEST-аналіз та SWOT-аналіз), методи статистичних досліджень та економічного аналізу, метод графічного моделювання, метод порівняння, метод експертних оцінок, метод моделювання.

В результаті проведеного дослідження в дипломній роботі було досліджено конкурентоспроможність компанії ТОВ «АІКо Груп» на ринку сільськогосподарської техніки та запропоновано шляхи вдосконалення конкурентоспроможності, а саме: розширення відділу маркетингу та поліпшення політики просування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в використанні нових методів дослідження конкурентоспроможності підприємства.

Значущість виконаної роботи полягає в тому, що компанія ТОВ «АІКо Груп» може використати результати виконаної роботи задля покращення своєї конкурентоспроможності.

Матеріали виконаної роботи можуть бути використані у діяльності підприємств, що займаються лізингом сільськогосподарської техніки та для дослідження їх конкурентоспроможності.

Прогнозні припущення про розвиток об'єкту і предмету дослідження полягають у покращенні конкурентоспроможності підприємства на ринку, розширенні клієнтської бази та збільшенні прибутку за рахунок нових клієнтів.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	9
1.1 Економічна сутність конкурентоспроможності та її фактори	9
1.2 Сутність конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.....	17
1.3 Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств	28
Висновки до першого розділу	34
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КОМПАНІЇ ТОВ «АІКО ГРУП»	36
2.1 Аналіз ринку сільськогосподарської техніки України.....	36
2.2 Аналіз економічної діяльності компанії ТОВ «АІКо Груп»	45
2.3 Дослідження конкурентного середовища та конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп».....	60
2.4 Шляхи вдосконалення конкурентоспроможності компанії «АІКо Груп».....	71
Висновки до другого розділу	74
ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80

ВСТУП

Актуальність теми дослідження обумовлена постійним зростанням важливості аграрного сектору України. Сільське господарство є однією з ключових галузей української економіки. Враховуючи велику кількість сільськогосподарських підприємств у країні, питома вага цієї галузі у загальному обсязі виробництва стає очевидною. Тому дослідження конкурентоспроможності підприємств, що надають послуги лізингу сільськогосподарської техніки, є актуальним і важливим з точки зору розвитку сільського господарства в Україні.

Конкуренція на ринку лізингу сільськогосподарської техніки зростає, тому підприємствам необхідно розробляти ефективні стратегії для залучення клієнтів і збереження своєї конкурентоспроможності. Дослідження конкурентоспроможності підприємств лізингу дозволить виявити сильні та слабкі сторони цих компаній, а також розробити рекомендації щодо вдосконалення їх стратегій та підвищення конкурентоспроможності.

У сільському господарстві зростає попит на сучасну сільськогосподарську техніку, яка є досить дорогою для безпосередньої покупки підприємствами. Лізингові компанії стають важливими посередниками у наданні доступу до такої техніки за допомогою лізингових угод. Дослідження конкурентоспроможності підприємств лізингу сільськогосподарської техніки дозволить встановити, які компанії працюють на цьому ринку, як вони конкурують між собою та які фактори впливають на їх успіх.

Дослідження конкурентоспроможності підприємства лізингу сільськогосподарської техніки в Україні залишається актуальним також під час війни. У ситуації війни або збройного конфлікту, сільське господарство набуває ще більшої важливості, оскільки забезпечення продовольства для населення стає особливо критичним. Дослідження конкурентоспроможності підприємств лізингу сільськогосподарської техніки у таких умовах може допомогти виявити, які

підприємства здатні ефективно постачати необхідну сільськогосподарську техніку для збільшення виробництва продуктів харчування та забезпечення продовольчої безпеки.

Після закінчення воєнного конфлікту необхідно відновлювати економіку та інфраструктуру країни. Сільське господарство є однією з галузей, яка може внести суттєвий вклад у відновлення економіки. Дослідження конкурентоспроможності підприємств лізингу сільськогосподарської техніки може сприяти ідентифікації потенційних партнерів для відновлення сільського господарства та постачання необхідної техніки.

Метою роботи є дослідження конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп» та на основі наукових джерел та практики діяльності компанії обґрунтувати напрями підвищення її конкурентоспроможності.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити таких *завдань*:

- Проаналізувати загальну діяльність підприємства
- Розглянути економічні показники підприємства
- Проаналізувати конкурентоспроможність підприємства
- Запропонувати шляхи вдосконалення конкурентоспроможності підприємства

Об'єктом дослідження є дослідження конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення щодо розробки шляхів удосконалення конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп».

Методи дослідження. У процесі виконання дипломної роботи на тему «Дослідження конкурентоспроможності підприємства на ринку сільськогосподарської техніки» було використано комплекс загальних методів та інструментів дослідження конкурентоспроможності та її оцінки. Були використані методи PEST-аналізу та SWOT-аналізу, метод статистичних досліджень, метод економічного аналізу діяльності підприємства, метод графічного моделювання,

було побудовано матрицю БКГ, багатокутник конкурентоспроможності на основі порівняння з конкурентами, було проаналізовано асортимент компанії, життєвого циклу товарів компанії.

У процесі роботи використовувалась інформація надана підприємством «АІКо Груп», така як, внутрішня звітність за 2021-2022 рр. та експертні оцінки співробітників підприємства.

Практична значущість для підприємства. Результати дослідження можуть бути використані компанією ТОВ «АІКо Груп» для розробки стратегій, спрямованих на посилення маркетингових зусиль бізнесу та забезпечення підвищення його конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

У ході виконання кваліфікаційної роботи було досліджено конкурентоспроможність як в цілому, так і на ринку сільськогосподарської техніки, було вивчено основні теоретичні підходи до дослідження конкурентоспроможності підприємства, проаналізовано маркетингову діяльність компанії ТОВ «АІКо Груп», визначено її конкурентоспроможність, розроблено рекомендації щодо шляхів вдосконалення конкурентоспроможності компанії.

В ієрархії конкурентоспроможності слід розрізняти чотири складові: конкурентоспроможність товару, конкурентоспроможність компанії, конкурентоспроможність галузі та конкурентоспроможність країни. Не конкурентоспроможність товару, а конкурентоспроможність компанії як окремої одиниці виробничо-господарської діяльності, яка створює продукт, що може бути успішно проданий за допомогою маркетингового плану, є найбільш важливою змінною у вивченні конкурентоспроможності. Це пов'язано з тим, що конкурентоспроможність продукту дозволяє йому виділятися на ринку протягом відносно короткого часу, тоді як конкурентоспроможність підприємства, яка показує, чим воно відрізняється від конкурентів, розвивається довше. Окрім конкуренції продуктів, існують й інші міркування.

Для того, щоб правильно оцінити рівень конкурентоспроможності підприємства, важливо розрізняти параметри конкурентоспроможності та показники конкурентоспроможності. При оцінці конкурентоспроможності фірми, параметри конкурентоспроможності - це якості продукції, які здебільшого є кількісними і враховують галузеву специфіку. Залежно від відповідних елементів, для розрахунку рівня конкурентоспроможності організації використовується набір критеріїв, відомих як показники конкурентоспроможності.

Важливим завданням, яке може мати значний позитивний вплив на сільське господарство та економіку країни в цілому, є відновлення українського ринку

сільськогосподарської техніки після конфлікту. Враховуючи потребу українських фермерів у модернізації виробництва та заміні обладнання, це може стати шансом для розширення внутрішнього виробництва, залучення іноземного капіталу, підвищення продуктивності та якості сільськогосподарської продукції, а також збільшення експортного потенціалу.

ТОВ «АІКО Груп (Аграрно-промислова компанія)» - компанія, яка спеціалізується на лізингу сільськогосподарської техніки.

Надання лізингових послуг фермерським господарствам, сільськогосподарським компаніям та іншим суб'єктам господарювання є основним видом діяльності компанії. Клієнти можуть орендувати у «АІКо Груп» різноманітну сільськогосподарську техніку для підвищення продуктивності та ефективності виробництва.

Компанія є офіційним дилером низки компаній, зокрема KUHN, KINZE, Salford, Ag Leader та інших. Компанія продає різноманітну техніку, включаючи ґрунтообробну та посівну техніку, обладнання для заготівлі сіна та кормів, обладнання для зберігання та переробки зерна, обприскувачі та інструменти для внесення добрив, серед іншого.

Порівняно з 2021 роком, у 2022 році фінансові показники компанії знизилися. Компанія втратила низку ключових співробітників, а також зазнала скорочення продажів і прибутку внаслідок війни. Війна є основною причиною падіння продажів і прибутків у 2022 році.

Організаційну структуру бізнесу складають генеральний директор, юридичний відділ, операційний директор, бухгалтерія, бренд-менеджери по кожному продукту (KINZE, KUHN, SALFORD, Ag Leader), регіональні менеджери та відділ маркетингу.

Основний асортимент компанії складають обладнання для обробітку ґрунту, обладнання для посіву, апарати для внесення добрив, обладнання для мульчування,

апарати точного землеробства, зелена лінія, аграрна спецтехніка, техніка для захисту рослин.

Згідно з проведеним PEST-аналізом, компанія «АІКо Груп» зіткнулася з проблемами внаслідок змін у політичному, економічному та соціальному середовищі. Компанія стикається зі значними труднощами внаслідок повномасштабного вторгнення Росії та затримки поставок сільськогосподарської техніки. Як наслідок, спостерігається зниження конкурентоспроможності, що ускладнює підтримку поточних клієнтів. На продажі корпорації негативно вплинуло падіння ВВП, зростання інфляції та зниження платоспроможності споживачів. Зростання цін на паливо призвело до збільшення операційних витрат. Через зміну демографічної ситуації та вимушену еміграцію, спричинену війною, зменшився попит на кваліфікованих працівників, що ускладнило їх пошук та утримання. Потреба в сільськогосподарській техніці зменшилася внаслідок скорочення чисельності населення в цільових регіонах. Завдяки розвитку технологій точного землеробства у компанії з'явилися нові можливості пропонувати фермерам найсучасніші рішення. Це дозволяє бізнесу підтримувати свою конкурентоспроможність і надавати передові технологічні рішення.

Крім того, було проведено SWOT-аналіз, результати якого показали, що маркетингова стратегія компанії потребує посилення. Незважаючи на те, що корпорація пропонує клієнтам прийнятні умови лізингових послуг, вона дуже мало інвестує в маркетинг і рекламу.

Для підвищення конкурентоспроможності компанії ТОВ «АІКо Груп» було б доцільно розширити маркетинговий відділ та розробити маркетингову політику для компанії. А також, посилити політику просування компанії відновленням участі у ярмарках та виставках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hanna O. Prymachenko, Olha O. Shapatina, Oksana S. Pestremenko-Skrypka, Anna V. Shevchenko, Maryna V. Halkevych. Improving the technology of product supply chain management in the context of the development of multimodal transportation systems in the European union countries. *International Journal of Agricultural Extension. Issues of Legal Regulation in Agrarian and Tourism Space. Int. J. Agr. Ext.* (2022). Special Issue (01), pp. 77-89.
2. Kniazieva T., Smerichevskyi S., Atia Walid. Assessment of marketing activity management in territorial units: theoretical-methodological approach. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol 4. No 4. pp. 326-333.
3. Kniazieva T.V., Orochovska L.A. Ecological marketing in the paradigm of sustainable development: theoretical and methodological aspect // Механізм регулювання економіки. 2023. № 1 (99). С.17-23.
4. Kosova T., Smerichevskyi, S., Ivashchenko A., & Radchenko, H. (2021). Theoretical aspects of risk management models in economics, marketing, finance and accounting. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3(38), 409–418. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237474> (дата звернення: 22.05.2023)
5. Liudmyla Verbivska, Zhanna Zhygalkevych, Yuliia Fisun, Ihor Chobitok, Volodymyr Shvedkyi. Digital technologies as a tool of efficient logistics. *У revista de la Universidad del Zulia*. 3ª época. Año 14, № 39, pp. 492-508. 2023. URL: <https://produccioncientificaluz.org/index.php/rluz/article/view/39481/44532> (дата звернення: 22.05.2023)
6. Research of development of machine-building industry of Ukraine: state and prospects. Multi-authored monograph. / Edited by Smerichevskyi S. Latvia: «Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2017 p.

7. Samiilenko, H., Kyrychenko, S., Kravchyk, Yu., Svinarova, H., Shevchenko, A. (2021). Assessment of Investment Potential of Regions Under the Impact of the Potential-Forming Space Transformation. *_IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 21(10), 250-256.

8. Shevchenko A., Borysenko O. (2021). Marketing Approach to the Formation of Management System for Enterprise Strategic Development in the Context of Globalisation *JILC (Journal of International Legal Communication)* 1(1), 272 p. P. 186-196.

9. Tkachenko, T., Pohrebniak, A., Radchenko, H., Liubokhynets, L., & Budnik, M. (2022). Methodical principles of the competitiveness assessment of industrial enterprises in the conditions of the circular economy formation. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 44(1), 95–102. <https://doi.org/10.15544/mts.2022.10> (дата звернення: 22.05.2023)

10. Артеменко Л. П. Конкуентоспроможність підприємства та фактори її підвищення / Л. П. Артеменко. – Київ, 2018. – 53 с

11. А. Сміт. Багатство народів: Дослідження про природу та причини добробуту націй / пер. з англ. О. Васильєв, М. Межевікіна, А. Малівський. Київ : Наш формат, 2018. – 736 с.

12. Бенчмаркінг як ефективний інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах кризи [Електронний ресурс] // Науковий форум. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://nauchforum.ru/studconf/social/xxviii/8608>. (дата звернення: 24.05.2023)

13. Белко І. А. Стратегічне Управління Розвитком Сільськогосподарських Підприємств. Кам'янець-Подільський, 2018. – 262 с.

14. Богомолова К. С. Управління конкурентоспроможністю продукції аграрних підприємств рослинницького напрямку: дис. ... канд. екон. наук:08.00.04 / Катерина Сергіївна Богомолова. – Харків, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка. – 2018. – 185 с.

15. Борисенко О.С., Фісун Ю.В., Ткаченко А.Я. Інструменти маркетингових інтернет-комунікацій як складові механізму управління комунікаційним середовищем підприємства. Інфраструктура ринку: електронне науково-практичне фахове видання. О.: ПНДІЕІ, 2020. Вип. № 50. С.85-91

16. Борисенко О.С., Фісун Ю.В., Чорна Д.О. Теоретико-методологічні аспекти організації та впровадження маркетингового менеджменту на підприємствах. Приазовський економічний вісник: електронне наукове видання. З.: КПУ, 2021. Вип. № 2(25). С.60-65. URL: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2021/2_25_ukr/ (дата звернення: 24.05.2023)

17. Брінь П. В. Конкурентоспроможність підприємства: сутність, показники та методичні засади динамічної оцінки. Причорноморські економічні студії. № 62. 2021. С. 36–43.

18. Гірченко Т.Д., Шейко О.П., Семенюк І.М. Елементи цифровізації роботи підприємства. Економіка та управління підприємством. Вісник Одеського національного університету. 2020. № 5. С. 70-75.

19. Головний сайт про агробізнес. Latifundist.com. URL: <https://latifundist.com/uk>. (дата звернення: 25.05.2023)

20. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 25.05.2023)

21. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25.05.2023).

22. Добровольська О.В. Формування конкурентоспроможності аграрних підприємств. Агросвіт. 2017. №16. С.21-26.

23. Закон України про фінансовий лізинг URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр#Text> (дата звернення: 25.05.2023)

24. Інструменти для аналізу кожної компанії України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:

https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/38265492/ (дата звернення: 25.05.2023)

25. Казанська О.О., Михальченко І.Г., Радченко Г.А. Особливості розробки маркетингової програми підприємства в умовах цифрового ринку. Наукові інновації та передові технології (Серія «Економіка»), № 7(9). 2022. С. 158-168. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7\(9\)-158-168](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2022-7(9)-158-168) (дата звернення: 22.05.2023)

26. Костюк, Л. А. Теоретичні та методичні засади оцінки конкурентоспроможності / Л. А. Костюк // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету

27. Котлер Ф. Маркетинг 4.0. Від традиційного до цифрового. К. Вид. група КМ-БУКС, 2018. 208 с.

28. Кучер Л., Хелдак М., Ороховська Л. Оцінка готовності аграрних підприємств до впровадження інноваційних проєктів. Agricultural and Resource Economics: International Scientific. E-Journal. 2023 Vol. 9, No. 1. P. 224-259.

29. Малік М. Й. Шпикуляк О. Г. Тенденції і перспективи розвитку особистих селянських господарств. Економіка АПК. 2018. С. 11–19.

30. Огляд стану земельних відносин в Україні. KSE.URL: <http://surl.li/cbakq> (дата звернення: 23.05.2023)

31. Офіційний сайт компанії ТОВ «Агротек». URL: <https://agrotek.in.ua> (дата звернення: 25.05.2023).

32. Офіційний сайт компанії ТОВ «АІКо Груп». URL: <https://aico.ua> (дата звернення: 25.05.2023)

33. Офіційний сайт компанії ТОВ «АМАКО Україна». URL: <https://amacoint.com/ua/> (дата звернення: 25.05.2023).

34. Офіційний сайт компанії ТОВ «Техноторг». URL: <https://technotorg.com> (дата звернення: 25.05.2023).

35. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: <https://minfin.com.ua/> (дата звернення: 25.05.2023).
36. Патица Н. І Теоретико-методологічні підходи до конкурентоспроможності сільського господарства в сучасних умовах. Економіка АПК. Випуск 4. 2019. URL: <http://surl.li/cbakd>. (дата звернення: 24.05.2023)
37. Петропавловська С.Є., Лисак Н.Ю., Малахівська Г.В. Соціальні медіа як інструмент управління лояльністю споживачів. Проблеми системного підходу в економіці. Вип. 1(63), 2018. С.166-174.
38. Портер М. Конкурентна перевага. Як досягати стабільно високих результатів / Майкл Портер ; пер. з англ.: І. Ємельянова, І. Гнатковська. – Київ: Наш формат, 2019. – 622
39. Радченко Г.А., Саїдова Г.О. Контент-маркетинг як дієва складова просування бізнесу. Проблеми системного підходу: зб. наук. праць. Випуск 2 (70) / 2019. Ч. 1. К. НАУ, 2019. С. 144-149. <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-2-46> (дата звернення: 23.05.2023)
40. Раменська С.Є., Радченко Г.А., Хороших В.В. Поєднання децентралізації влади в Україні і маркетингу територій. Економіка та управління підприємствами. Вип. 2 (76), 2020. С. 74-79.
41. Савченко, О. (2019). Формування конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, агробізнес, менеджмент, 295(1), 87-94.
42. Савченко С. М. Критичний аналіз наявного методичного інструментарію оцінювання конкурентоспроможності підприємства. Економічна наука. № 7. 2020. URL: <http://surl.li/ccbsi>. (дата звернення: 24.05.2023)
43. Смулянська, О. В., & Курбатова, А. М. (2019). Особливості формування конкурентоспроможності аграрних підприємств. Науковий вісник Львівського

національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, 21(94), 152-156.

44. Філіпс, К., Фунтова, С., Мошіріан, Ф. (2018). Конкурентоспроможність: аналіз, стратегія та економічне стимулювання. Київ: Центр навчальної літератури.

45. Фісун Ю.В., Борисенко О.С., Ярмолук О.Я. Інноваційні підходи проведення маркетингових досліджень сучасних підприємств. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. Науково-виробничий журнал. Запоріжжя.: КПУ, 2022. Вип. 2(125). С.99-103. URL: <http://www.econom.stateandregions.zp.ua> (дата звернення: 23.05.2023)

46. Хороших В.В., Клімова О.І. Методологія управління конкурентоспроможністю інноваційних промислових технологій підприємств машинобудування. Проблеми системного підходу в економіці. Вип. 3 (1), 2018. С. 74-80.

47. Чабан, В. (2019). Фактори конкурентоспроможності лізингових компаній сільськогосподарського сектору. Економічний аналіз, 30(2), 97-105.

48. Шиліпук О.Я Сучасні маркетингові інструменти підприємств в умовах Євроінтеграції / О.Я. Шиліпук, Л.П. Артеменко // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденції розвитку економіки у 2018 році: аналітичний та теоретико-методологічний аспекти». — Київ, 1 грудня 2018 року. — С. 236.

49. Шевченко, І., & Горбенко, Н. (2019). Фінансове забезпечення конкурентоспроможності лізингових компаній сільськогосподарського сектору. Економіка та суспільство, 19, 532-538.

50. Шубровська О.В., Прокопенко К.О. Вплив агрокорпорацій України на стан торговельного балансу держави. Економіка сільського господарства. 2020. № 1. С. 111–127.

51. Шевченко, І., & Горбенко, Н. (2019). Фінансове забезпечення конкурентоспроможності лізингових компаній сільськогосподарського сектору. Економіка та суспільство, 19, 532-538.

52. Шульгіна Л.М. Сучасна парадигма маркетингу в умовах глобалізації: навчально-методичний комплекс: навч. посіб. Для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 075«Маркетинг», освітньо-наукової програми «Маркетинг», Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 84 с.

53. Яременко, О., & Куліш, О. (2020). Стратегічні напрямки підвищення конкурентоспроможності лізингових компаній сільськогосподарського сектору. Економічний вісник університету, 46(2), 25-30.

54. Яровий, М. (2018). Механізми підвищення конкурентоспроможності підприємств аграрного сектору економіки. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Економіка, (27), 202-208.